

Politika zaštite djece Hrvatskoga knjižničarskog društva

1. Uvod

Hrvatsko knjižničarsko društvo (HKD) prepoznaje svoju ključnu ulogu u stvaranju sigurnog, poticajnog i inkluzivnog okruženja za djecu do 18 godina koja sudjeluju u knjižničnim programima, projektima, radionicama, događanjima i drugim aktivnostima u knjižnicama diljem Hrvatske. Sigurnost i zaštita djece predstavlja obvezu svima koji rade u ovom sektoru kako bi se osiguralo da njihovi programi “ne štete” i da ispunjavaju odgovornosti utvrđene Konvencijom UN-a o pravima djeteta na zaštitu djece od svih oblika zlostavljanja, zanemarivanja, izrabljivanja i nasilja. Oslanjajući se na znanje i iskustva u radu nastao je ovaj dokument.

Ova politika izrađena je s ciljem:

- prevencije svih oblika zlostavljanja, zanemarivanja i diskriminacije djece
- osiguravanja jasnih protokola za postupanje u slučaju sumnje na povredu prava djeteta
- edukacije i osnaživanja svih koji rade s djecom
- poticanja aktivnog sudjelovanja djece i poštivanja njihovih prava.

Politika je obvezujuća za sve zaposlenike, članove, volontere, suradnike i partnere HKD-a, kao i za sve vanjske suradnike koji sudjeluju u aktivnostima s djecom.

NAPOMENA:

Za potrebe ovog dokumenta dijete se definira kao svaka osoba mlađa od 18 godina.

Izrazi koji se u ovom dokumentu koriste za osobe u muškom rodu neutralni su i odnose se na osobe svih rodni identiteta.

2. Pravni okvir

Politiku zaštite djece HKD je razvilo sukladno pravnim smjernicama za zaštitu prava djece te svojim dokumentima:

- Konvencija Ujedinjenih naroda o pravima djeteta, 1989.
- Konvencija Vijeća Europe o zaštiti djece od seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja, 2011.
- Ustav Republike Hrvatske, NN 56/90, 135/97, 08/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 05/14
- Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji, NN 70/17, 126/19, 84/21, 114/22, 36/24
- Protokol o postupanju u slučaju seksualnog nasilja, NN 70/2018
- Protokol o postupanju u slučaju nasilja u obitelji, 2019.
- Protokol o postupanju u slučaju nasilja među djecom i mladima, 2024.
- Protokol o postupanju u slučaju zlostavljanja i zanemarivanja djece, 2014.
- Strategija EU-a o pravima djeteta i europsko jamstvo za djecu, 2021.
- Nacionalni plan za prava djece u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2022. do 2026. godine, 2022.
- Etički kodeks HKD-a
- Statut HKD-a.

Imajući u vidu sve zakonske propise, smjernice i dobrobit djece i mladih HKD je donijelo Politiku zaštite djece.

HKD se obvezuje redovito pratiti izmjene zakonodavstva i preporuka te ažurirati politiku u skladu s njima.

3. Načela i vrijednosti rada s djecom

U radu s djecom, HKD se vodi sljedećim načelima:

1. **Dobrobit djeteta na prvom mjestu:** sve odluke i aktivnosti usmjerene su na zaštitu i dobrobit djece.
2. **Pravo na sigurnost i zaštitu:** djeca imaju pravo na zaštitu od svih oblika nasilja, zlostavljanja, zanemarivanja, iskorištavanja i diskriminacije.
3. **Poštovanje dostojanstva i privatnosti:** svako dijete zaslužuje poštovanje, bez obzira na spol, dob, nacionalnost, vjersku pripadnost, invaliditet, socio-ekonomski status ili druge osobine.
4. **Sudjelovanje djece:** djeca imaju pravo izraziti svoje mišljenje, biti saslušana i sudjelovati u donošenju odluka koje ih se tiču, primjerice u osmišljavanju programa i aktivnosti.
5. **Nediskriminacija:** niti jedno dijete ne smije biti isključeno ili diskriminirano po bilo kojoj osnovi.
6. **Povjerljivost:** informacije o djeci i slučajevima zaštite djece tretiraju se povjerljivo i koriste isključivo u svrhu zaštite djeteta.

4. Definicije i oblici povreda dječjih prava

Pod povredama prava djeteta smatra se svaki čin ili propust koji ugrožava fizičko, emocionalno ili psihičko zdravlje, sigurnost, dostojanstvo ili razvoj djeteta.

To uključuje:

- **fizičko zlostavljanje:** namjerno nanošenje ozljeda ili boli djetetu (npr. udaranje, šamaranje, guranje)
- **emocionalno zlostavljanje:** vrijeđanje, omalovažavanje, prijetnje, zastrašivanje, odbacivanje ili stalno kritiziranje djeteta
- **seksualno zlostavljanje i iskorištavanje:** svaki oblik seksualnog kontakta, prijedloga, izlaganja neprimjerenim sadržajima ili iskorištavanja djeteta u pornografiji
- **zanemarivanje:** sustavno uskraćivanje osnovnih potreba djeteta (hrana, higijena, zdravstvena skrb, nadzor, podrška)
- **vršnjačko nasilje:** fizičko, verbalno ili digitalno nasilje među djecom (uključujući cyberbullying)
- **diskriminacija i isključivanje:** svako postupanje koje djecu stavlja u nepovoljan položaj zbog njihove osobine ili pripadnosti skupini
- **neprijavlivanje sumnje na povredu:** svjesno prešućivanje ili ignoriranje znakova zlostavljanja ili zanemarivanja.

5. Primjena Politike zaštite djece

Svi koji rade s djecom u okviru HKD-ovog programa imaju jasne odgovornosti:

- HKD se obvezuje uvijek provoditi temeljite provjere, odnosno tražiti potvrde o nekažnjavanju nadležnog suda te izvadak iz kaznene evidencije (a u pojedinim slučajevima i prekršajne) za sve izvoditelje projekta koji rade direktno s djecom.

- Prihvaćanje politike obvezujuća je za sve vanjske dionike koji sudjeluju u programima u radu s djecom i mladima.
- Novi suradnici radit će pod nadzorom dok ne steknu iskustvo i znanje o provedbi politike.
- Svi su dužni pratiti izmjene politike i sudjelovati u redovitim edukacijama i evaluacijama.

6. Kodeks ponašanja

Kodeks ponašanja HKD-a jasno definira očekivano i neprihvatljivo ponašanje:

- Sva komunikacija i interakcija s djecom mora biti utemeljena na poštovanju, strpljenju i razumijevanju.
- Nije dopušteno ulaziti u privatne odnose s djecom izvan profesionalnog konteksta.
- Potrebno je poticati pozitivnu, nenasilnu komunikaciju i rješavanje sukoba mirnim putem.
- Informacije o djeci i njihovim obiteljima ne smiju se dijeliti s neovlaštenim osobama. Fotografiranje, snimanje i objavljivanje vizualnih zapisa o djeci nije dopušteno osim uz privolu roditelja (škole, vrtića ili prethodno potpisanih privola od strane roditelja).
- Svaka sumnja ili saznanje o povredi prava djeteta mora se bez odlaganja prijaviti odgovornoj osobi.

7. Protokol prijave i postupanja

U slučaju sumnje na povredu prava djeteta, potrebno je postupiti prema sljedećem protokolu:

- Svaka osoba koja primijeti znakove zlostavljanja, zanemarivanja ili neprimjerenog ponašanja dužna je reagirati.
- Sumnja ili saznanje o povredi prijavljuje se najprije predsjedniku HKD-a. Nakon toga postupak prijave se provodi prijavom policiji i nadležnom uredu Hrvatskoga zavoda za socijalni rad.
- Prijava se obrađuje diskretno, uz zaštitu identiteta djeteta i prijavitelja.
- HKD je dužan surađivati s nadležnim institucijama (nadležni područni centar za socijalnu skrb, policija, pravobranitelj za djecu te svim relevantnim institucijama za zaštitu i dobrobit djeteta u skladu sa važećim zakonskim propisima) u svim slučajevima sumnje na bilo koji oblik zlostavljanja ili zanemarivanja djeteta.
- Dijete kojem je povrijeđeno pravo ima pravo na podršku, zaštitu i informiranje o svojim pravima i mogućnostima.

8. Zaštita podataka

Konvencija o pravima djeteta propisuje da najbolji interes djeteta mora imati prednost te je stoga zaštita privatnosti djece i njihovih obitelji jedan od temelja ove politike.

9. Edukacija, informiranje i sudjelovanje djece

HKD kontinuirano ulaže u edukaciju svojih zaposlenika, članova i volontera o pravima djeteta, prepoznavanju rizika i pravilnom postupanju. Djeca i njihovi roditelji/skrbnici informirani su o ovoj politici na jasan i pristupačan način (usmeno, putem letaka, mrežne stranice i sl.).

Djeci je omogućeno da slobodno izraze svoje mišljenje, prijave neprikladno ponašanje i sudjeluju u osmišljavanju i evaluaciji programa. Njihova iskustva i prijedlozi koriste se za unaprjeđenje sigurnosti i kvalitete knjižničnih usluga.

10. Praćenje, evaluacija i revizija politike

Ova politika javno je dostupna na mrežnoj stranici HKD-a svim zainteresiranim korisnicima. Provedbu i nadzor politike provodi Izvršni odbor HKD-a ili posebno imenovana osoba/tijelo HKD-a. Politika se redovito revidira– najmanje jednom godišnje ili po potrebi.

Procjene rizika i nadzor provedbe politike provode se kontinuirano, a svi uključeni potiču se na davanje povratnih informacija i prijedloga za poboljšanje.

Zaključak

HKD ovom politikom jasno pokazuje svoju predanost zaštiti djece, stvaranju sigurnog prostora za njihov razvoj i sudjelovanje te nultoj toleranciji na bilo kakvu povredu dječjih prava. Svi članovi, zaposlenici, suradnici i volonteri obvezni su poštovati i primjenjivati ovu politiku u svakodnevnom radu.